

VERSENYPOLITIKA

Az uniós versenyszabályok fő célja, hogy lehetővé tegyék az Unió belső piacának megfelelő működését, amely az uniós polgárok, vállalkozások és az egész társadalom jólétének egyik fő hajtóereje. Ezért az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) olyan szabályokat tartalmaz, amelyek a belső piaci verseny korlátozását és torzulását hivatottak megakadályozni azáltal, hogy tiltják a vállalkozások közötti versenyellenes megállapodásokat és az erőfölényben lévő vállalkozások piaci erőfölénnyel való visszaélését, amelyek hátrányosan érinthetik a tagállamok közötti kereskedelmet. Ezenfelül az Európai Bizottság ellenőrzi a közösségi léptékű összefonódásokat és felvásárlásokat, és amennyiben azok a verseny jelentős csökkenését eredményeznék, megakadályozhatók. Továbbá – néhány konkrét esettől eltekintve – tilos olyan állami támogatás nyújtása egyes vállalkozások javára vagy egyes áruk tekintetében, amely a verseny torzulását eredményezné. Bizonyos kivételektől eltekintve a versenyszabályok a közvállalkozásokra, a közszolgáltatásokra és az általános érdekű szolgáltatásokra is érvényesek.

JOGALAP

- Az EUMSZ 101–109. cikke, valamint a belső piacról és a versenyről szóló, 27. sz. jegyzőkönyv, amely rögzíti, hogy az EUSZ 3. cikkének (3) bekezdésében meghatározott belső piaci célkitűzés magában foglalja a tisztességes versenyt is;
- az összefonódás-ellenőrzési rendelet (139/2004/EK tanácsi rendelet) és végrehajtási szabályai (802/2004/EK bizottsági rendelet);
- az EUMSZ 37., 106. és 345. cikke a közvállalkozásokra vonatkozóan, valamint az EUMSZ 14., 59., 93., 106., 107., 108. és 114. cikke a közszolgáltatásokra, az általános érdekű szolgáltatásokra és az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozóan; a 26. sz. jegyzőkönyv az általános érdekű szolgáltatásokról; az Alapjogi Charta 36. cikke.

CÉLKITŰZÉSEK

Az uniós versenyszabályok alapvető célja a belső piac megfelelő működésének biztosítása. A hatékony verseny lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy egyenlő feltételek mellett versenyezzenek a tagállamokban, miközben ösztönzi őket, hogy folyamatosan törekedjenek arra, hogy a lehető legjobb termékeket a lehető legjobb áron kínálják a fogyasztók számára. Ez pedig serkenti az innovációt és a hosszú távú gazdasági növekedést. A versenypolitika tehát a szabad és dinamikus belső piac

megvalósításának és az általános gazdasági jólét előmozdításának kulcsfontosságú eszköze. Az uniós versenypolitika a belső piacon működő nem uniós vállalkozásokra is vonatkozik.

A társadalmi, gazdasági, geopolitikai és technológiai változások folyamatosan új kihívások elé állítják az EU versenypolitikáját. Ezek az új fejlemények arra kényszerítik a politikai döntéshozókat, hogy megvizsgálják, a jelenlegi versenypolitikai eszköztár továbbra is hatékony eszközöket biztosít-e átfogó célkitűzése eléréséhez, vagy kiigazításra szorul. A 2019 decemberében hivatalba lépett új Európai Bizottság jelenleg készíti elő az EU trösztellenes, összefonódási és állami támogatási szabályainak átfogó felülvizsgálatát^[1]. Emellett a Covid19-világjárvány rendkívüli kihívások elé állította a vállalkozásokat, a fogyasztókat és a gazdaság egészét, és e kihívásokra adandó megfelelő válasz érdekében számos versenypolitikai intézkedésre volt szükség.

VERSENYPOLITIKAI ESZKÖZÖK

Általánosságban elmondható, hogy az uniós versenypolitika eszköztára az antitrösztre, az összefonódások ellenőrzésére, az állami támogatásokra, valamint a közvállalkozásokra és -szolgáltatásokra vonatkozó szabályokat tartalmaz. Az antitrösztrel kapcsolatos eszközök célja a versenyfeltételek helyreállítása, amennyiben a vállalatok nem megfelelő magatartása (pl. kartellek vagy erőfölénnyel való visszaélés) a verseny torzulásához vezet. A megelőzést célzó versenypolitikai eszközök az összefonódás-ellenőrzési és az állami támogatási szabályokat foglalják magukban. Az összefonódások ellenőrzésének célja, hogy megelőzze a verseny potenciális torzulását azáltal, hogy előzetesen megvizsgálja, hogy egy esetleges összefonódásnak vagy felvásárlásnak lehet-e versenyellenes hatása. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok célja az indokolatlan állami beavatkozás megakadályozása minden olyan esetben, amikor az adott vállalkozások vagy ágazatok preferenciális kezelése torzítja vagy torzíthatja a versenyt és hátrányosan érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások különös jelentőséggel bírnak a polgárok számára, és az állami támogatásokkal összefüggésben egyedi szabályok vonatkoznak rájuk a társadalmi és területi kohézió, a magas minőségi színvonal, a biztonság és megfizethetőség, valamint az egyenlő bánásmód előmozdítása érdekében.

A. A versenykorlátozó megállapodások teljes tilalma (az EUMSZ 101. cikke)

Ha a vállalkozások nem versenyeznének egymással, hanem megállapodnának egymással a verseny csökkentésében, az torzítaná az egyenlő versenyfeltételeket, és kárt okozna a fogyasztóknak és más vállalkozásoknak. Ezért tilos ((1) bekezdés) és semmis ((2) bekezdés) minden olyan, vállalkozások közötti megállapodás, amely a verseny korlátozását okozza vagy okozhatja, és hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Ide tartoznak például a kifejezett megállapodások (például kartellek) és az árak rögzítésére vagy a termelés korlátozására, illetve a piac vállalkozások

---

[1]A versenypolitikáról és az európai zöld megállapodásról szóló nyilvános konzultációról lásd: https://ec.europa.eu/competition/information/green_deal/index_en.html

Az összefonódásokra vonatkozó és a trösztellenes politika felülvizsgálatának tervezett ütemtervéről (2019–2022) lásd: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/timeline_table_M_AT_final.pdf

közötti felosztására irányuló összehangolt magatartások (más néven területvédelmi záradékok). Az ilyen típusú megállapodások minden esetben a versenyt korlátozónak és ennél fogva kivétel nélkül tiltottnak minősülnek.

Másrészről egyéb típusú megállapodások mentességet kaphatnak, amennyiben hozzájárulnak az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához. A vállalkozások közötti költség- vagy kockázatmegosztásról vagy az innovációnak a kutatási és fejlesztési együttműködés révén történő felgyorsításáról szóló megállapodások például jelentős gazdasági előnyökkel járhatnak. A mentesség megítélésének feltételei, hogy e megállapodások lehetővé tegyék a fogyasztók méltányos részesedését a fenti előnyökből, ne jelentsenek szükségtelen korlátozásokat, illetve ne szüntessék meg a versenyt a kérdéses áruk jelentős része tekintetében ((3) bekezdés). Az ilyen mentességeket – az eseti alapon történő elbírálás helyett – a leggyakrabban a csoportmentességi rendeletek szabályozzák.

A csoportmentességi rendelet tartalmilag hasonló egyéni megállapodások olyan csoportja, amely jellemzően összehasonlítható hatást gyakorol a versenyre. A Bizottság jelenleg vizsgálja felül a [vertikális csoportmentességi rendeletet\[2\]](#), valamint a két [horizontális csoportmentességi rendeletet\[3\]](#) a vonatkozó iránymutatásokkal együtt. A felülvizsgálat célja annak megállapítása, hogy e rendeletek továbbra is megfelelően figyelembe veszik-e a piaci fejleményeket, és továbbra is megfelelnek-e a célnak.

Továbbá bizonyos megállapodások nem tekinthetők jogsértőnek, amennyiben csekély jelentőségűek, és nem gyakorolnak érzékelhető hatást a piacra (*de minimis* elv), még akkor sem, ha nem teljesítik az EUMSZ 101. cikkének (3) bekezdése szerinti mentesség feltételeit (úgynevezett „csekély jelentőségű megállapodások”). Az ilyen megállapodásokat gyakran tekintik célszerűnek a kis- és középvállalkozások közötti együttműködés szempontjából. Azok a megállapodások azonban, amelyek „célja” a verseny korlátozása, nem tekinthetők [csekély jelentőségűnek\[4\]](#).

A Covid19-világjárvány kitörését követően a Bizottság 2020 áprilisában [ideiglenes keretre vonatkozó közleményt](#) fogadott el, amely trösztellenes iránymutatást nyújt az együttműködő vállalatok számára, hogy növeljék a termelést és optimalizálják a kínálatot, különösen a válságra adott válaszként sürgősen szükséges kórházi gyógyszerek kínálatát.

B. Erőfölénnyel való visszaélés tilalma (az EUMSZ 102. cikke)

Ha egy adott piacon erőpozícióval („erőfölény”) rendelkező vállalat visszaélne ezzel a pozícióval (például azáltal, hogy túlzottan magas árakat szab ki a fogyasztók számára), az a fogyasztóknak és a versenytársaknak egyaránt kárt okozna. Ezért az uniós versenyjog tiltja az ilyen magatartást. Az erőfölénnyel való visszaélések egyik legismertebb esete a [Microsoft-ügyben hozott, 2004. évi határozattal\[5\]](#) zárult. A Bizottság megállapította, hogy a Microsoft visszaélt a személyi számítógépek operációs rendszerei terén meglévő erőfölényével azáltal, hogy versenytársaitól visszatartotta a interoperabilitásra vonatkozó alapvető fontosságú információkat, azaz a versenytárs operációs rendszerek szolgáltatói nem tudtak hatékonyan versenybe szállni.

Az erőfölény olyan pozíciót jelent, amelyben a vállalkozás gazdasági ereje lehetővé teszi számára a hatékony verseny fenntartásának megakadályozását az érintett piacon annak révén, hogy általa a vállalkozás érzékelhető mértékben függetlenedni tud a versenytársaitól, a vásárlóitól, [és végső soron a fogyasztóktól](#)^[6]. Az erőfölényt a belső piac egészére vagy jelentős részére vonatkozóan értékelik. Az érintett piacok mérete a termék jellemzőitől, a helyettesítő termékek meglététől, valamint a fogyasztók magatartásától és helyettesítőkre történő áttérésre való hajlandóságtól függ. A Bizottság jelenleg készíti elő az érintett piac fogalmának meghatározására vonatkozó megközelítésének átfogó felülvizsgálatát^[7].

Az erőfölény önmagában nem minősül az uniós versenyjog megsértésének, és az ilyen pozíciót betöltők bármely más vállalathoz hasonlóan érdemeken alapuló versenyt folytathatnak. Az erőfölény azonban különleges felelősséget ró a vállalkozásra annak biztosítására, hogy magatartása ne torzítsa a versenyt. Ez azt jelenti, hogy ha egy erőfölénnyel nem rendelkező vállalkozás tanúsítaná ugyanazt a magatartást, az nem feltétlenül lenne jogellenes. Az erőfölénnyel való visszaélésnek minősülő magatartás példái közé tartozik az árak költségszint alatti meghatározása (kiszorító árazás), a túlzó árazás, az árukapcsolás és a csomagban történő értékesítés, valamint a bizonyos partnerekkel való üzletkötés megtagadása. Az EUMSZ 102. cikke nem kimerítő jelleggel példákat határoz meg a visszaélészerű magatartásokra.

C. Összefonódás-ellenőrzési eljárás

Az összefonódások vagy felvásárlások előnyösek lehetnek a vállalatok és a gazdaság egésze számára, mivel hatékonyságot, szinergiákat és méretgazdaságosságot eredményezhetnek. Ha azonban a piaci erő vagy a piaci koncentráció növekedését eredményezik, akkor a versenyt is gyengíthetik. Ezért bizonyos összefonódásokat és felvásárlásokat felül kell vizsgálni, és azokat csak az engedély megadása után lehet véghez vinni.

A 139/2004/EK rendelet szerint azt az összefonódást, amely – különösen erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként – a közös piacon vagy annak egy jelentős részén a hatékony versenyt jelentősen akadályozná, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell nyilvánítani (2. cikk, (3) bekezdés). A Bizottságot értesíteni kell a tervezett összefonódásokról, amennyiben a létrejövő társaság meghaladna bizonyos küszöbértékeket (úgynevezett „közösségi léptékű összefonódások”). E küszöbértékek alatt a nemzeti versenyhatóságok felülvizsgálhatják az összefonódásokat. Az összefonódás-ellenőrzési szabályok az EU-n kívüli székhelyű vállalatokra is vonatkoznak, amennyiben azok a belső piacon tevékenykednek.

A felülvizsgálati eljárást a másik vállalatnál történő irányításszerzés indítja el (3. cikk, (1) bekezdés). Az összefonódás versenyre gyakorolt várható hatásának értékelését követően a Bizottság jóváhagyhatja vagy elutasíthatja, vagy bizonyos feltételek és kötelezettségek mellett hagyhatja jóvá az összefonódást (8. cikk). Kapcsolt vállalkozások módszeres, utólagos ellenőrzésére és szétválasztására nem kerül sor.

---

[6]C-27/76. számú United Brands ügy.

[7]https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_market_definition_notice/index_en.html

A Bizottság 2014-ben az [uniós összefonódás-ellenőrzési szabályok](#)[8] esetleges módosításaira vonatkozó konzultációt folytatott, amelynek célja az uniós és nemzeti szintű szabályozás közti nagyobb összhang elérése volt. E folyamat eredménye még várat magára.

D. Az állami támogatásokra vonatkozó tilalom (EUMSZ 107. cikke)

Az EUMSZ az állami támogatás általános tilalmáról is rendelkezik ((1) bekezdés) annak érdekében, hogy megelőzze a verseny torzulását a belső piacon, amely abból fakadhat, hogy bizonyos vállalatoknak szelektív előnyöket nyújtanak. A tagállamok által nyújtott valamennyi közvetlen támogatás (pl. vissza nem térítendő támogatások, kedvező feltételekkel nyújtott kölcsönök, adó- és vámmentességek, hitelgaranciák) tiltott, csakúgy, mint bármilyen egyéb, adott vállalkozásoknak vagy ágazatoknak preferenciális elbánás formájában biztosított előny, amely torzítja vagy torzíthatja a versenyt és hátrányosan érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

Az EUMSZ lehetőséget biztosít bizonyos mentességek megadására ezen általános tilalom alól, amennyiben azok konkrét, átfogó szakpolitikai célkitűzésekkel ((2) és (3) bekezdés) indokolhatók, például súlyos gazdasági zavarok kezelése vagy közös európai érdeket szolgáló okok miatt. A közelmúlt egyik példája a gazdaság támogatására irányuló állami támogatási intézkedések Bizottság által létrehozott ideiglenes keretrendszere^[9], amely a világvárvány okozta súlyos gazdasági zavarokra válaszul született^[10]. A múltban hasonló intézkedések történtek a [globális pénzügyi válság](#)[11] összefüggésében az egyes pénzügyi intézmények csődje következtében az egész pénzügyi rendszerre gyakorolt jelentős mértékű kedvezőtlen továbbgyűrűző hatások megakadályozása érdekében.

A tagállamoknak értesíteniük kell a Bizottságot minden tervezett állami támogatásról, kivéve, ha az általános csoportmentesség (a 800/2008/EK rendeletben meghatározottak szerint) vagy a de minimis elv alkalmazandó. Az állami támogatási intézkedés csak akkor hajtható végre, ha azt a Bizottság jóváhagyta. A Bizottság hatáskörrel rendelkezik az összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizetetésére is. Számos határozatában a Bizottság bizonyos vállalkozások kedvezményes adózását egyes tagállamokban jogszerűtlen támogatásnak minősítette, amelyet vissza kell fizetni. Így például a Bizottság 2016-ban úgy határozott, hogy Írországnak 13 milliárd EUR összegű adót kell utólagosan behajtania az Apple-től. A határozatot az Apple és Írország egyaránt megtámadta, és jelenleg folyamatban van az ezzel kapcsolatos bírósági eljárás.

E. Általános gazdasági érdekű közszolgáltatások

Egyes tagállamokban bizonyos alapvető szolgáltatásokat (pl. villamosenergia-, postai és vasúti közlekedés) továbbra is közzállalkozások vagy hatóságok által ellenőrzött vállalkozások nyújtanak. Az ilyen szolgáltatások általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak minősülnek, és az állami támogatások uniós keretrendszerében egyedi szabályok vonatkoznak rájuk. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások olyan gazdasági tevékenységek, amelyek különösen fontosak a polgárok számára,

---

[9] [A keretrendszer egységes szerkezetbe foglalt szövege.](#)

[10] További információkért lásd: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html

és amelyeket a piaci erők önmagukban nem biztosítanak, vagy legalábbis nem mindenki számára megkülönböztetés nélkül elérhető, megfizethető szolgáltatás formájában. Az EUMSZ hangsúlyozza e szolgáltatások jelentőségét, azok sokszínűségét és a nemzeti, regionális és helyi hatóságok széles mérlegelési jogkörét, valamint az egyetemes hozzáférést. Az Alapjogi Charta is elismeri az uniós polgárok általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférési jogát az Unió társadalmi és területi kohéziójának előmozdítása érdekében.

VÉGREHAJTÁS

Az uniós versenyszabályok szigorú és hatékony érvényesítése elengedhetetlen a versenypolitikai célkitűzések megvalósításának biztosításához. E szabályok helyes alkalmazásának biztosításáért elsősorban a Bizottság felelős, amely széles körű felügyeleti és végrehajtási hatáskörrel rendelkezik.

Ezenfelül 2004. május 1. óta az antitröszt szabályokkal összefüggésben (EUMSZ 101. cikk és EUMSZ 102. cikk) a tagállamok versenyhatóságai bizonyos versenyjogi végrehajtási feladatokat látnak el. Az 1/2003/EK tanácsi rendelet lehetővé tette, hogy a nemzeti versenyjogi hatóságok és bíróságok megerősített végrehajtó szereppel rendelkezzenek, amelyet az [\(EU\) 2019/1 irányelv\[12\]](#) tovább erősített. Egy ilyen decentralizált jogérvényesítési környezetben kulcsfontosságú a versenyjog végrehajtásáért felelős nemzeti és európai hatóságok közötti hatékony koordináció. Ezért a nemzeti versenyhatóságokból és a Bizottságból álló Európai Versenyhatóságok Hálózata (ECN) a versenyszabályok végrehajtása terén folytatott koordináció javítását célzó információcsere platformjaként szolgál.

Az antitröszt területén [a kártérítési keresetekről szóló irányelvet\[13\]](#) 2014-ben fogadták el a tiltott megállapodásokkal (kartellek és erőfölénnyel való visszaélés) szembeni elrettentő hatás megerősítése és a fogyasztók jobb védelme érdekében. Az irányelv megkönnyíti a versenyjogi jogsértéssel a polgároknak vagy más vállalkozásoknak okozott károk megtérítésére irányuló eljárást.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A versenypolitikában a Parlament legfőbb szerepe a végrehajtó hatalom ellenőrzése. A versenypolitikáért felelős biztos évente többször is megjelenik a Gazdasági és Monetáris Bizottság (ECON) előtt, hogy ismertesse politikáját, és hogy megtárgyalják az egyes határozatokat.

A versenyjog területén a Parlament leginkább csupán konzultációs eljárás keretében vesz részt. Befolyása ezért az Európai Bizottság és a Tanács befolyásához képest korlátozott. A Parlament, többek között az Európai Bizottság versenypolitikáról szóló éves jelentéséről szóló állásfoglalásaiban többször kérte a rendes jogalkotási eljárás kiterjesztését a versenyjogra.

A közelmúltban a rendes jogalkotási eljárást alkalmazták a kártérítési keresetekre és a tagállami versenyhatóságok helyzetének megerősítésére vonatkozó, fent említett irányelvek esetében. A Parlament mindkét esetben (az ECON bizottsággal mint illetékes bizottsággal) társjogalkotóként járt el. Az európai parlamenti képviselők fontosnak tekintették a fogyasztók által elszenvedett károk teljes körű megtérítésének

elérését, valamint annak egyidejű biztosítását, hogy ez ne vezessen az elszenvedett kár mértékét meghaladó kártérítéshez. A fogyasztók érdekében az európai parlamenti képviselők elérték, hogy a nemzeti versenyhatóságok határozatai a versenyjogi jogsértés első látásra elfogadható (*prima facie*) bizonyítékanak minősüljenek. Emellett hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a versenyhatóságok ideiglenes intézkedéseket is hozhassanak a versenyjogi eljárásokban.

A nyolcadik jogalkotási ciklus során három, a feltételes adómegállapításokkal és jellegükben vagy hatásukban hasonló egyéb intézkedésekkel foglalkozó különbizottság (TAXE 1, TAXE 2, TAXE 3) vizsgálta az annak értékelésére szolgáló intézkedéseket, hogy az egyes tagállamokban hogyan egyeztethetők össze a feltételes adómegállapítások az állami támogatásra vonatkozó szabályokkal, illetve hogy hogyan lehetne egyértelműsíteni a kölcsönös információcserére vonatkozó előírásokat.

A Parlament továbbra is figyelemmel kíséri a versenypolitika alakulását és a Bizottság e téren végzett munkáját. Az ECON versenypolitikával foglalkozó külön munkacsoportja és a Bizottság versenypolitikáról szóló éves jelentéséről szóló éves parlamenti állásfoglalások szakpolitikai kezdeményezéseket fogalmazznak meg és iránymutatást nyújtanak a társadalmunk előtt álló versenypolitikai kihívások kezelésére vonatkozó parlamenti állásponthoz.

Radostina Parenti
12/2020

